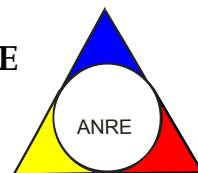

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE
ÎN DOMENIUL ENERGIEI**

DEPARTAMENTUL PIAȚĂ DE ENERGIE ELECTRICĂ

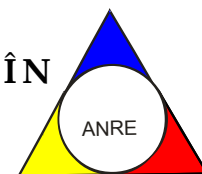
RAPORT PRIVIND REZULTATELE MONITORIZĂRII PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ ÎN LUNA NOIEMBRIE 2008

ANRE depune toate eforturile pentru a prezenta în mod cât mai clar, în acest document, informații bazate pe raportările operatorilor economici. Acest document publicat de ANRE are numai scop informativ și educațional. ANRE nu este și nu va fi legal responsabilă, în nici o circumstanță, pentru eventuale inadvertențe cu privire la informațiile prezentate și nici privind folosirea improprie a acestora de către utilizator.

Domeniul gaze naturale Șos. Cotroceni nr. 4, sector 6, București, telefon: 021/303.38.00, fax: 021/303.38.08, mail: anrgn@anrgn.ro;

Domeniul energie electrică Str. Constantin Nacu nr. 3, sector 2, București, telefon: 021/311.22.44, fax: 021/312.43.65, mail: anre@anre.ro;

pagină de internet: www.anre.ro, www.anrgn.ro

CUPRINS

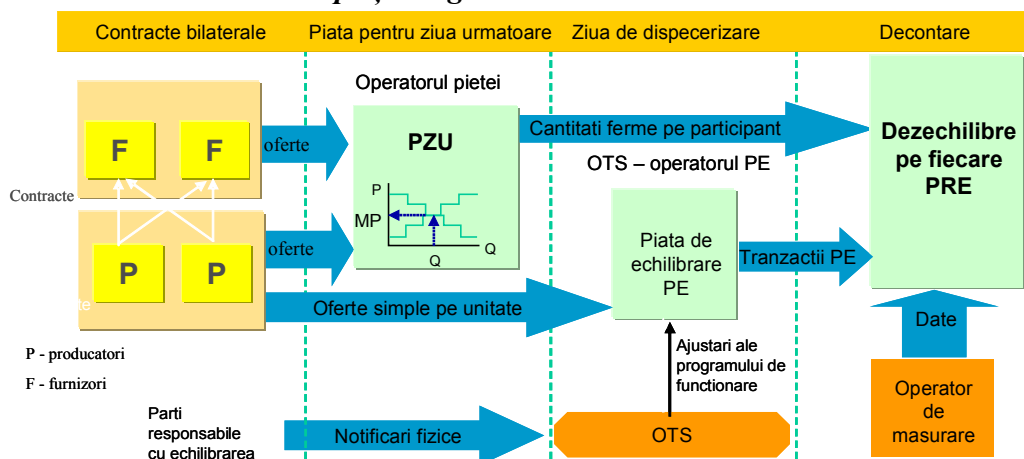
<u>I.Principalele momente ale dezvoltării pieței de energie electrică din România.....</u>	<u>3</u>
<u>II.PIAȚA ANGRO DE ENERGIE ELECTRICĂ.....</u>	<u>3</u>
1.Structura schematică a pieței angro	3
2.Participanții la piața angro de energie electrică.....	4
3.Structura de producție a sistemului energetic național pe tipuri de resurse	5
4.Structura tranzacțiilor pe piața angro de energie electrică	7
5.Structura tranzacțiilor pe piața angro ale diferitelor categorii de participanți.....	10
Producători.....	11
Furnizori	11
Operatori de distribuție principali.....	13
6.Indicatori de concentrare pentru piața angro de energie electrică și componentele acesteia....	14
7.Evoluția prețurilor stabilite pe piața angro.....	16
<u>III.PIAȚA CU AMĂNUNTUL DE ENERGIE ELECTRICĂ.....</u>	<u>20</u>
1.Structura schematică a pieței cu amănuntul	20
2.Etapele parcurse în procesul de deschidere a pieței de energie electrică.....	20
3.Gradul de deschidere a pieței de energie electrică.....	20
4.Cote de piață ale furnizorilor de energie electrică.....	21
5.Indicatori de concentrare pentru piața concurențială cu amănuntul de energie electrică	22
6.Evoluția numărului de consumatori și a energiei aferente acestora.....	23
<u>IV.Operatorul de transport și sistem C.N. Transelectrica S.A.....</u>	<u>25</u>
<u>V.Evoluția regulilor pieței în luna NOIEMBRIE 2008.....</u>	<u>26</u>
<u>VI.EXPLICATII ȘI PRESCURTĂRI.....</u>	<u>26</u>

I. PRINCIPALELE MOMENTE ALE DEZVOLTĂRII PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ DIN ROMÂNIA

- **HG 365/1998** – ruperea monopolului integrat vertical RENEL prin constituirea unei societăți distincte de distribuție și furnizare a energiei electrice (SC Electrica SA) și a unora de producere a energiei electrice (SC Termoelectrica SA și SC Hidroelectrică SA), în cadrul nou înființatei companii naționale CONEL SA; constituirea SN Nuclearelectrică SA și RAAN - producători de energie electrică;
- organizarea distinctă, în cadrul CONEL, a activităților de transport, sistem și administrare piață de energie electrică și contractualizarea relațiilor dintre operatorii din sector.
- **HG 122/2000** – deschiderea pieței la 10%.
- **HG 627/2000** – se desființează CONEL, filialele sale devenind proprietatea directă a statului, reprezentat de Ministerul Industriei și Comerțului; se înființează CN Transelectrica SA – operator de transport și sistem, iar prin filiala sa OPCOM SA – operator de administrare a pieței de energie electrică.
- **septembrie 2000** – lansarea pieței spot obligatorii de energie electrică din România, administrată de OPCOM, filială a CN Transelectrica SA, organizată pe principiul pool-ului.
- **HG 1342/2001** - SC Electrica SA se împarte în 8 filiale de distribuție și furnizare.
- **HG 1524/2002** – SC Termoelectrica SA se reorganizează în entități legale separate de producere a energiei electrice.
- **iulie 2005** – lansarea noului model de piață, bazat pe existența:
 - pieței spot voluntare, cu ofertare de ambele părți și decontare bilaterală;
 - pieței de echilibrare obligatorii, având operatorul de sistem ca singură contraparte;
 - repartizarea responsabilităților financiare ale echilibrării către PRE.
- **HG 644/2005** – deschiderea pieței la 83,5%.
- **noiembrie 2005** – introducerea pieței de certificate verzi.
- **decembrie 2005** – introducerea pieței centralizate a contractelor bilaterale.
- **martie 2007** – introducerea pieței centralizate a contractelor bilaterale parțial standardizate cu negociere continuă.
- **HG 638/2007** – deschiderea integrală a pieței de energie electrică și gaze naturale.
- **iulie 2007** – stabilirea regulilor pieței de capacități.
- **iulie 2008** – introducerea mecanismului de debit direct și de garantare a tranzacțiilor cu energie electrică de pe piața pentru ziua următoare (mecanismul de contraparte centrală).

II. PIAȚA ANGRO DE ENERGIE ELECTRICĂ

1. Structura schematică a pieței angro

2. Participanții la piața angro de energie electrică

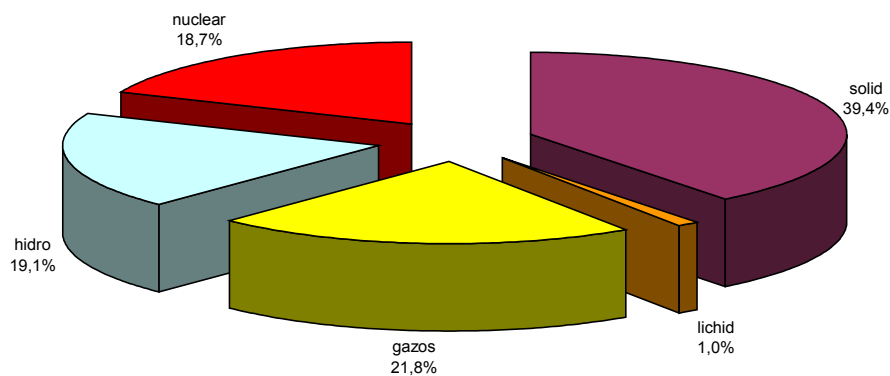
Participanții* la piața angro în luna noiembrie 2008 sunt prezentați pe categorii, în tabelul următor:

Nr. crt.	Denumire	Observatii	Nr. crt.	Denumire
A Producători de energie electrică care exploatează unități de producere dispecerizabile			F Furnizori de energie electrică cu activitate exclusivă pe piața angro	
1	SC CET Bacău SA		1	SC Atel Energy Romania SRL
2	SC CET Brașov SA		2	SC CEZ Trade Romania SRL
3	SC CET Govora SA		3	SC EFT Romania SRL
4	SC CET Iași SA		4	SC Electrabel Romania SRL
5	SC CET Oradea SA		5	SC Encaz SRL
6	SC Electrocentrale București SA		6	SC Energy Market Consulting SRL
7	SC Electrocentrale Galați SA		7	SC E.ON Energy Trading AG
8	SC Dalkia Termo Prahova SRL		8	SC Ezpada SRL
9	SNP Petrom Sucursala Petrobrazi		9	SC Grivco SA
10	SC Termica SA Suceava		10	SC Inteltra SRL
11	SC Termoelectrica SA		11	SC Jas Budapest Zrt
12	SC Termoficare 2000 SA Pitești		12	SC Korlea Invest SRL
13	SC Termon Onești SA		13	SC Re Energie SRL
14	SC Uzina Termică Giurgiu SA		14	SC Romelectro SA
15	SN Nuclearelectrica SA		15	SC Rudnap SRL
16	SC CE Rovinari SA		16	SC RBS Semptra Energy Europe Ltd
17	SC CE Turceni SA		17	SC Statkraft Romania SRL
18	SC CE Craiova SA		G Furnizori de energie electrică	
19	SC CET Arad SA	Activează pe piața de energie electrică și în calitate de furnizori de energie electrică	1	SC Alro SA
20	SC Electrocentrale Deva SA		2	SC Also Energ SA
21	SC Hidroelectrica SA		3	SC Arelco Distribuție SRL
22	RAAN		4	SC Beny Alex SRL
B Operator de transport și de sistem			5	SC Biol Energy SRL
1	CN TRANSELECTRICA SA	Operatorul pieței de echilibrare	6	SC Buzmann Industries SRL
C Operator PZU			7	SC EFE Energy SRL
1	SC OPCOM SA	Operatorul pieței de certificate verzi, al PCC, operator de decontare	8	SC EGL Gas & Power Romania SA
D Operatori de distribuție			9	SC Ehol Distribuție SRL
1	SC CEZ Distribuție SA	Operatori ai rețelelor de distribuție	10	SC Elcomex EN SRL
2	SC ENEL Distribuție Banat SA		11	SC Electrica SA
3	SC ENEL Distribuție Dobrogea SA		12	SC Electricom SA
4	SC E.ON Moldova Distribuție SA		13	SC Electromagnetica SA
5	SC ENEL Distribuție Muntenia SA		14	SC Energy Holding SRL
6	SC FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord SA		15	SC Energy Network SRL
7	SC FDEE Electrica Distribuție Transilvania Sud SA		16	SC Enex SRL
8	SC FDEE Electrica Distribuție Transilvania Nord SA		17	SC Ennet Grup SRL
E Furnizori impliciti			18	SC Enol Grup SA
1	SC CEZ Vanzare SA	Activează pe piața de energie electrică și în calitate de furnizori ai consumatorilor alimentați în regim concurențial	19	SC EURO-PEC SA
2	SC ENEL Energie SA		20	SC Fidelis Energy SRL
3	SC E.ON Moldova Furnizare SA		21	SC General Com Invest SRL
4	SC ENEL Energie Muntenia SA		22	SC Gevco SRL
5	SC FFEE Electrica Furnizare Muntenia Nord SA		23	SC Green Energy SRL
6	SC FFEE Electrica Furnizare Transilvania Sud SA		24	SC Hidroconstructia SA
7	SC FFEE Electrica Furnizare Transilvania Nord SA		25	SC ICCO Electric SRL
			26	SC ICPE Electrocond Technologies SA
			27	SC Interagro SA
			28	SC Luxten LC SA
			29	SC Petprod SRL
			30	SC Tinmar Ind SA
			31	SC Total Electric Oltenia SA
			32	SC Transenergo Com SA
			33	SC UCM Energy SRL

*) Participanții la piața de energie electrică precizați raportează ANRE date tehnice/comerciale conform Metodologiei de monitorizare a pieței angro de energie electrică pentru aprecierea nivelului de concurență pe piață și prevenirea abuzului de poziție dominantă, aprobată prin Ordinul președintelui ANRE nr. 35/2006. Tabelul nu include părțile responsabile cu echilibrarea. Lista acestora, actualizată la zi, se află pe site-ul operatorului pieței de echilibrare, C.N. TRANSELECTRICA S.A., www.ope.ro.

3. Structura de producție a sistemului energetic național pe tipuri de resurse

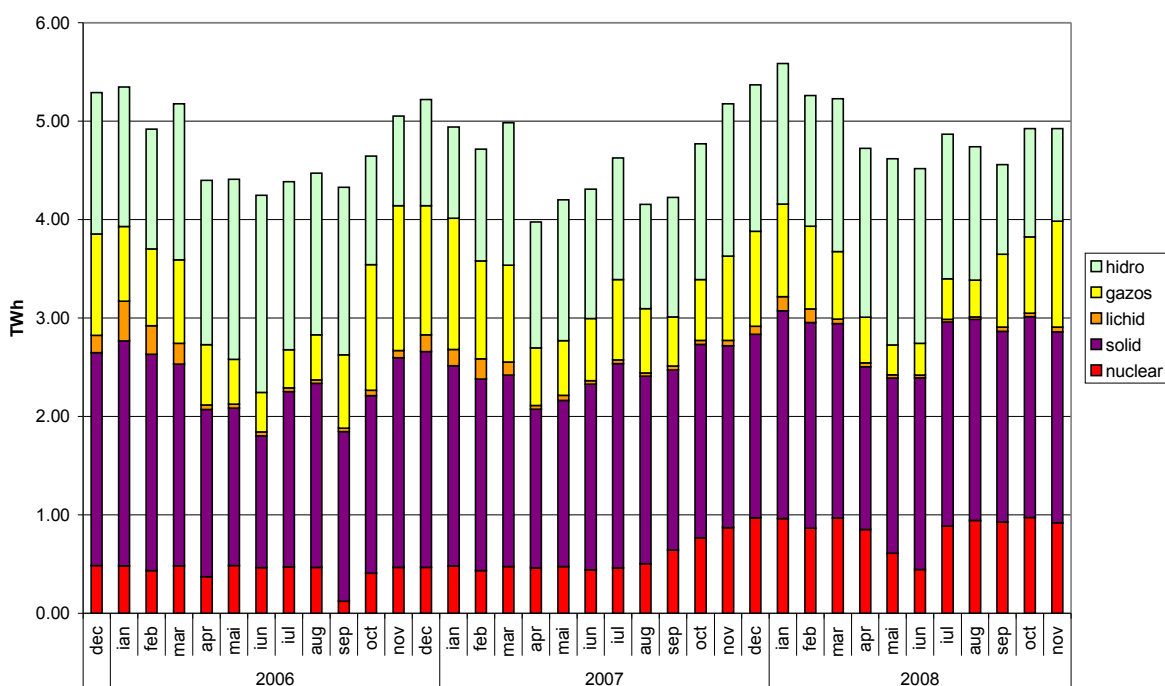
Structura pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producătorii cu unități dispecerizabile în noiembrie 2008

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare DMP

Evoluția structurii energiei electrice livrate începând cu decembrie 2005 este următoarea:

Evoluția structurii pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producătorii cu unități dispecerizabile

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare DMP

În tabelul următor sunt prezentate principalele date de bilanț fizic al energiei electrice corespunzătoare atât lunii noiembrie , cât și perioadei ianuarie - noiembrie 2008, comparativ cu cele similare aferente anului 2007:

Nr. Crt.	Indicator	UM	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008	%	Ian-Nov 2007	Ian-Nov 2008	%
0	1	2	3	4	$5=4/3*100$	6	7	$8=7/6*100$
1	E produsă	TWh	5,66	5,38	95,10	54,64	58,44	106,96
2	E livrată	TWh	5,18	4,92	95,12	50,08	53,95*	107,72
3	Import	TWh	0,04	0,07	176,90	1,23	0,80	64,75
4	Export	TWh	0,37	0,41	112,76	2,98	4,85	162,84
5	Consum Intern (2+3-4)	TWh	4,85	4,58	94,45	48,33	49,89	103,22
6	Consum consumatori alimentați în regim reglementat	TWh	1,92**	1,96	102,1	20,52**	21,26	103,6
6.1	din care consumatori casnici	TWh	0,80	0,91	113,8	8,67	9,38	108,2
7	Consum consumatori alimentați în regim concurențial	TWh	1,98	1,74	88,0	20,41	20,89	102,4
8	Transport – TG	TWh	5,10	4,85	95,00	49,70	53,05	106,73
9	Transport – TL	TWh	5,14	4,90	95,40	50,03	53,75	107,44
10	Servicii de sistem	TWh	5,14	4,90	95,40	50,37	53,75	106,71
11	CPT realizat trans	TWh	0,08	0,08	96,56	0,81	0,91	111,82
12	Energie termică produsă pentru livrare	Tcal	2484,57	2090,99	84,16	16053,54	15994,86	99,63
13	Energie termică produsă în cogenerare	Tcal	1941,02	1827,79	94,17	12970,21	13095,98	100,97

Notă: 1. Datele prezentate în tabel nu includ producțiile producătorilor care nu dețin unități dispecerizabile (la pozițiile 1 și 2) și nici energia furnizată consumatorilor racordați la barele centralelor (în categoriile 6 și 7).

2. Cantitățile importate/exportate nu includ tranzitele și schimburile transfrontaliere neplanificate de energie electrică realizate de Transelectrica cu sistemele electroenergetice vecine în vederea echilibrării sistemului.

3. Cantitatea la care se aplică TG nu cuprinde cantitățile de energie electrică vândute de producători pentru acoperirea pierderilor în rețeaua de transport și nici cotele-părți din energia importată de furnizorii concurențiali cu astfel de contracte, considerate ca fiind afectate acestei utilizări.

* Au fost modificate valorile energiei livrate pentru lunile ianuarie - octombrie 2008 ca urmare a corecției unor măsurători, raportate ulterior de către SC Electrocentrale București SA.

**Consumul consumatorilor alimentați în regim reglementat corespunzător perioadelor analizate din anul 2007 a fost recalculat, deoarece SC E.ON Moldova SA a refăcut raportările pentru lunile noiembrie și decembrie 2007, în urma depistării unor erori în sistemul propriu de gestionare a datelor.

4. Structura tranzacțiilor pe piața angro de energie electrică

Dimensiunea pieței angro este determinată de totalitatea tranzacțiilor desfășurate pe aceasta de către participanți, depășind cantitatea transmisă fizic de la producere către consum; totalitatea tranzacțiilor include revânzările realizate în scopul ajustării poziției contractuale și obținerii de beneficii financiare. Astfel, pe piața angro sunt încheiate: contracte reglementate și negociate bilateral între producători și furnizori, contracte reglementate pentru asigurarea consumului propriu tehnologic în rețele, contracte negociate bilateral producători-producători sau furnizori-furnizori, contracte reglementate între producători, precum și obligații contractuale încheiate pe piețele centralizate: PCCB (piața centralizată a contractelor bilaterale), PCCB-NC (piața centralizată a contractelor bilaterale cu negociere continuă), Ringul energiei electrice al BRM (Bursa Română de Mărfuri), PZU (piața pentru ziua următoare), PE (piața de echilibrare).

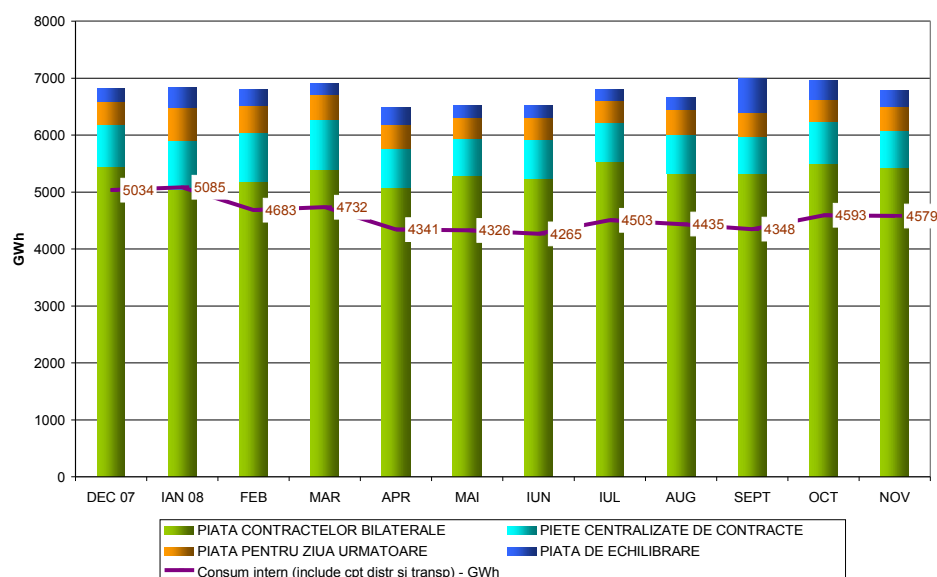
În tabelul următor sunt prezentate volumele de energie electrică tranzacționate pe principalele componente ale pieței angro și tipuri de contracte în noiembrie 2008, comparativ cu luna noiembrie 2007:

TRANZACTII PE PIATA ANGRO	UM	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
0	1	2	3
1. PIATA CONTRACTELOR BILATERALE	GWh	5769	5830
1.1. Vanzare pe contracte reglementate	GWh	2685	2629
1.2. Vanzare pe contracte negociate *	GWh	2717	2786
1.3. Vanzare la export	GWh	367	414
2. PIETE CENTRALIZATE DE CONTRACTE	GWh	671	658
3. PIATA PENTRU ZIUA URMATOARE	GWh	395	425
4. PIATA DE ECHILIBRARE (total tranzactii)	GWh	292	282
4.1. volum tranzactionat la crestere	GWh	171	203
4.2. volum tranzactionat la scadere	GWh	121	79
CONSUM INTERN (include cpt distribuție si transport)	GWh	4848	4579

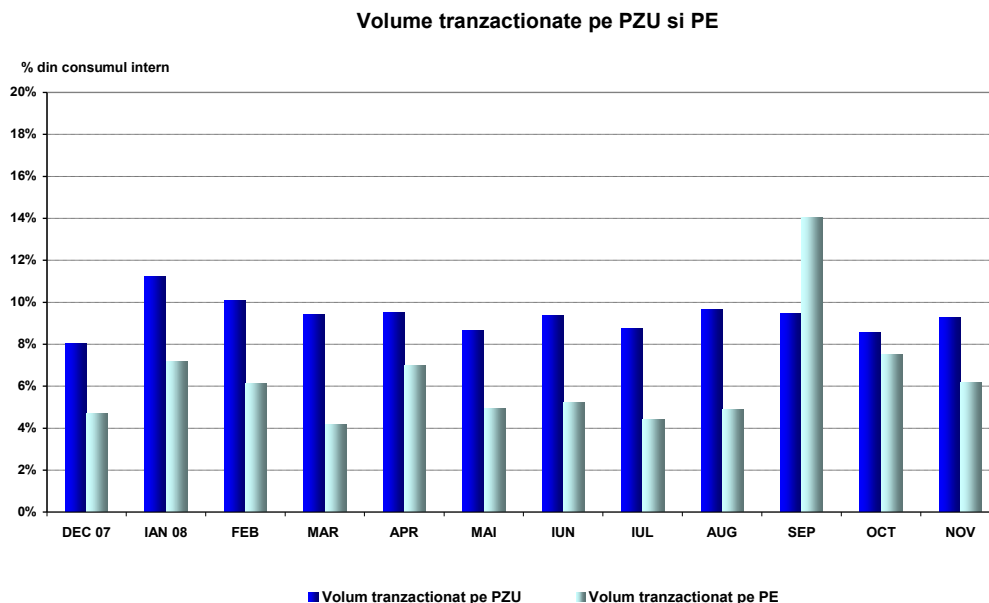
* nu sunt cuprinse contractele de furnizare la consumatori

Evoluția relației între volumele tranzacționate pe fiecare din aceste piețe și consumul intern estimat, pentru perioada decembrie 2007 – noiembrie 2008, este prezentată în graficul următor:

Evoluția lunară a volumelor tranzacționate pe piața angro comparativ cu consumul intern

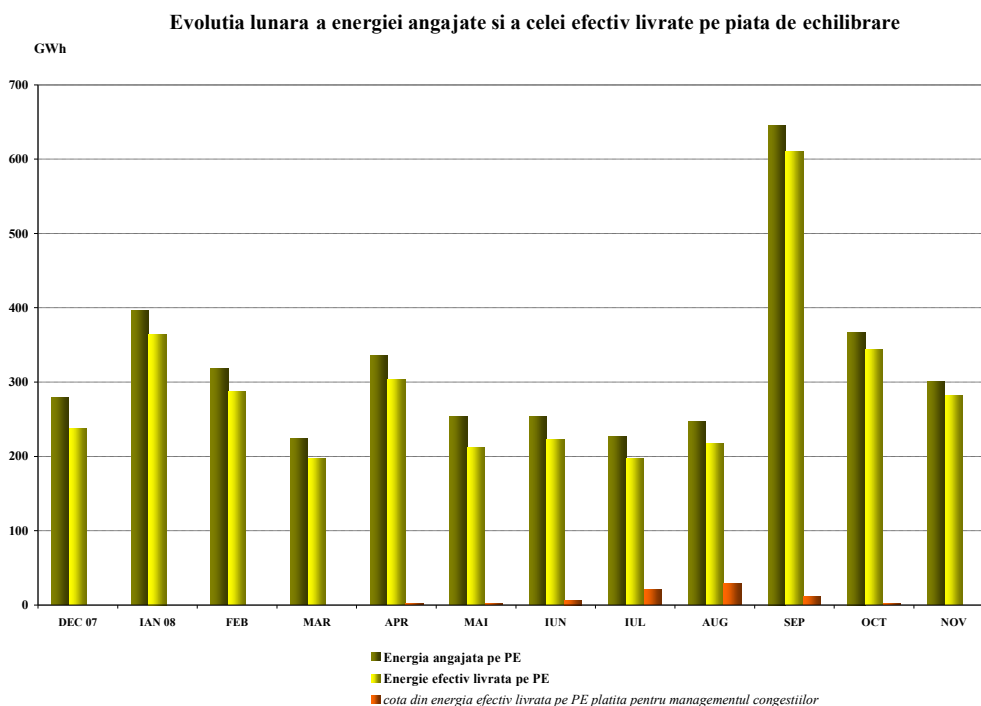

În vederea evaluării raportului între energia tranzacționată pe PZU și cea tranzacționată pe PE, graficul următor prezintă evoluția volumelor tranzacționate în ultimele 12 luni pe PZU, comparativ cu cele tranzacționate pe PE, ca procente din consumul intern:

Sursa: Raportările lunare ale S.C. OPCOM S.A. și C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Ordinele de dispecer (oferte acceptate) primite de producători determină energia angajată pe piața de echilibrare. După efectuarea calculului de decontare, pe baza valorilor măsurate (aprobat) se determină energia efectiv livrată de producători pe piața de echilibrare; relația dintre energia angajată și cea efectiv livrată, în perioada decembrie 2007 – noiembrie 2008, este prezentată în graficul următor:

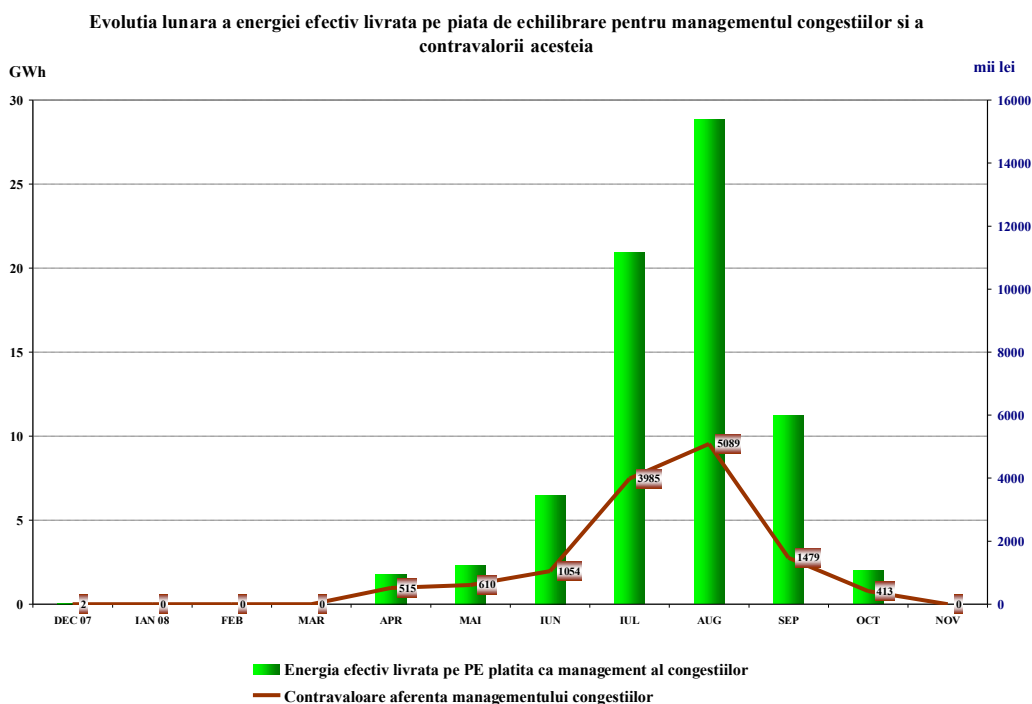

Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Graficul anterior prezintă și energia utilizată pentru managementul congestiilor comparativ cu volumele totale tranzacționate pe PE; aceasta este cantitatea de energie tranzacționată de

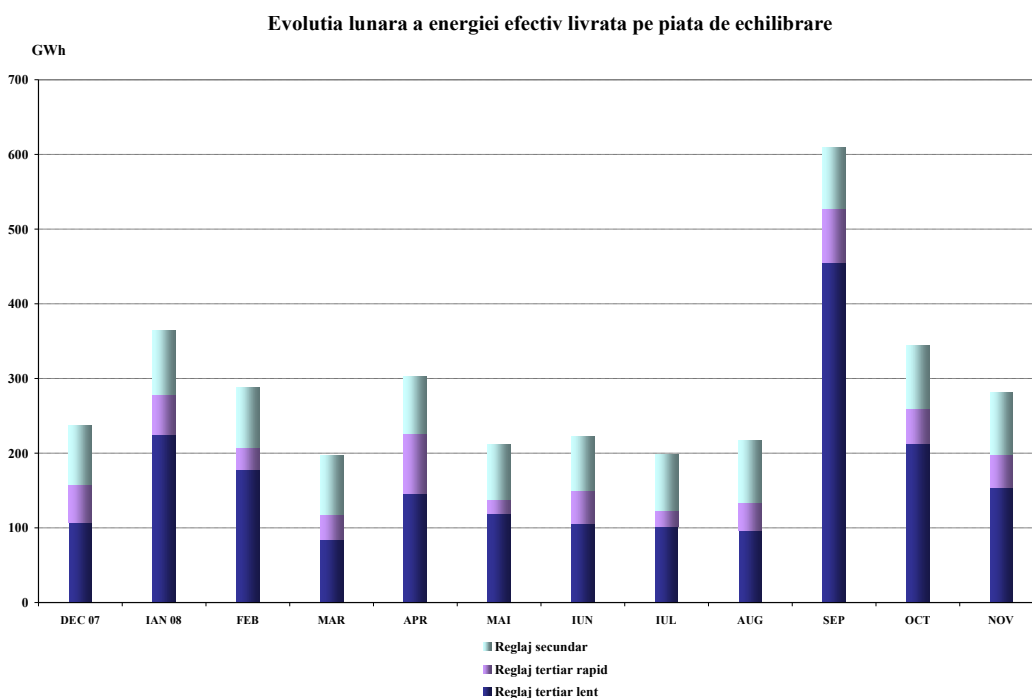
operatorul de transport de pe piața de echilibrare pentru rezolvarea situațiilor de congestii în rețeaua de transport.

Graficul următor prezintă evoluția lunară a acesteia începând cu decembrie 2007, precum și contravaloarea tranzacțiilor efectuate în acest scop de C.N. Transelectrica S.A.

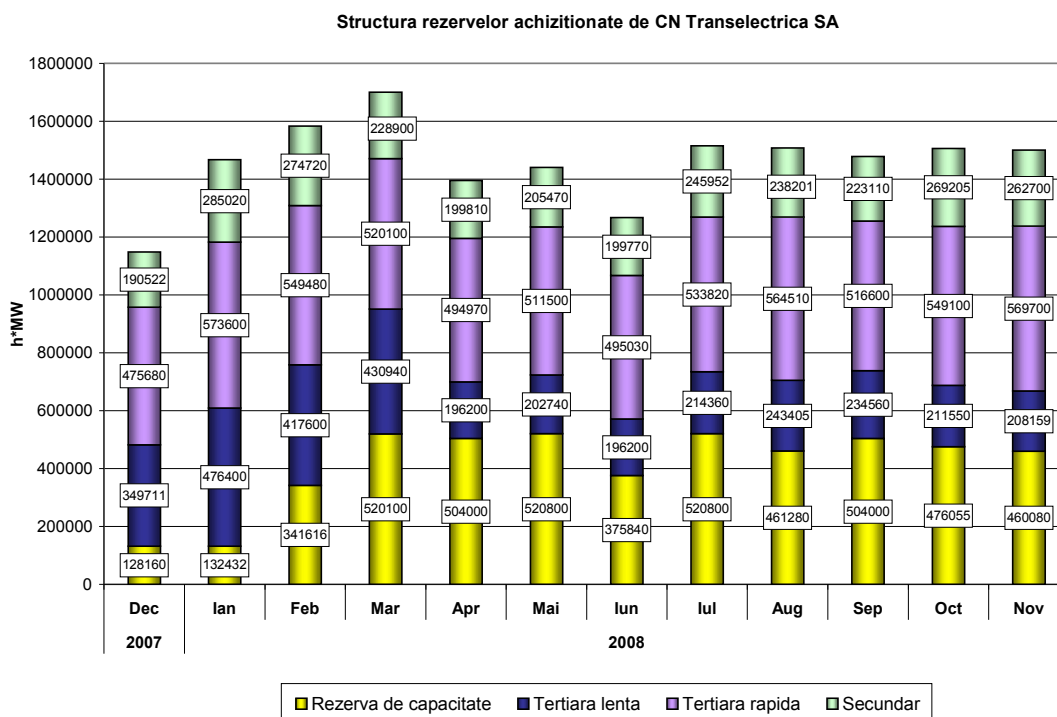
Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Structura, pe fiecare tip de reglaj, a energiei de echilibrare efectiv livrată este prezentată în figura următoare, în evoluție pentru perioada decembrie 2007 – noiembrie 2008:

Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Pentru comparație, în graficul următor este prezentată evoluția rezervelor (servicii tehnologice de sistem - STS, reprezentând obligații ale producătorilor de menținere la dispoziția dispecerului/ofertare pe piața de echilibrare a capacităților contractate) achiziționate/decontate de C.N. Transelectrica S.A., în perioada decembrie 2007 – noiembrie 2008:

Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

5. Structura tranzacțiilor pe piața angro ale diferitelor categorii de participanți

Producători

În luna noiembrie 2008, structura obligațiilor de vânzare contractate înainte de ziua de livrare ale producătorilor participanți la piața angro care sunt deținători ai unor unități de producere dispecerizabile a fost următoarea:

Tip tranzacție	UM	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
0	1	2	3
Reglementat către furnizori implicați, producători termo	GWh	1158,09	1232,85
Reglementat către furnizori implicați, producător hidro	GWh	160,75	167,74
Reglementat către furnizori implicați, producător nuclear	GWh	576,76	489,87
Reglementat pentru cpt distribuție, producători termo	GWh	472,75	308,92
Reglementat pentru cpt distribuție, producător hidro	GWh	72,42	60,48
Reglementat pentru cpt distribuție, producător nuclear	GWh	115,97	143,39
Reglementat pentru cpt transport, producător termo	GWh	39,80	82,97
Reglementat, la alți producători (cu obligația răscumpărării în decursul unui an)	GWh	44,86	142,86
Reglementat la alți producători, activat la cerere, în schimbul unei prime de opțiune	GWh	0,00	0,00
Negociat, la furnizori implicați	GWh	38,16	19,20
Negociat, pentru cpt distribuție	GWh	0,00	0,00

Negociat, la alti producatori	GWh	78,20	282,81
Negociat, la furnizori concurențiali	GWh	1399,68	1132,21
Contracte pe pietele centralizate (PCCB, PCCB-NC, BRM)	GWh	613,18	658,20
Furnizare la consumatori (negociate+licitație pe pietele centralizate)	GWh	222,86	255,99
Export	GWh	124,40	124,98
PZU	GWh	210,48	147,77
Total	GWh	5328,34	5250,23

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare DMP

Furnizori

În luna noiembrie 2008 pe piața de energie au activat 57 de operatori economici a căror activitate principală o constituie furnizarea de energie electrică; dintre aceștia 17 sunt furnizori care își desfășoară activitatea doar pe PAN și 40 sunt furnizori care au activitate și pe PAM (inclusiv cei 7 furnizori implicați care acționează atât pe segmentul reglementat, cât și pe segmentul concurențial al PAM).

Furnizori cu activitate exclusivă pe PAN

Tabelul următor ilustrează activitatea desfășurată de furnizorii activi numai pe PAN, prezentând structura pe categorii de piețe/participanți la PAN a cumpărărilor și vânzărilor totale realizate de aceștia în luna noiembrie 2008, comparativ cu noiembrie 2007:

- GWh -

Structură tranzacții furnizori cu activitate exclusivă pe PAN	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
Achiziții		
import	31,48	28,93
contracte negociate cu alți furnizori	388,05	545,14
contracte negociate cu producători	207,37	244,49
tranzacții pe PCC	112,04	187,72
tranzacții pe PZU	14,06	53,48
Vânzări		
export	166,88	279,36
contracte negociate cu alți furnizori	497,70	619,80
contracte negociate cu producători	25,20	31,20
tranzacții pe PCC	-	-
tranzacții pe PZU	20,21	128,24

Furnizori activi pe PAM, exclusiv furnizorii implicați

În tabelul de mai jos se prezintă informații agregate cu privire la structura pe categorii de piețe/participanți la PAN a achiziției realizate de furnizorii cu activitate pe segmentul concurențial al PAM, în luna noiembrie 2008, comparativ cu noiembrie 2007.

- GWh -

Structură achiziție furnizori activi pe PAM (exclusiv furnizorii implicați)	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
import	36,83	-
contracte negociate cu alți furnizori	585,38	599,46
contracte negociate cu producători	1192,48	887,65
tranzacții pe PCC	377,54	419,43
tranzacții pe PZU	105,19	53,67

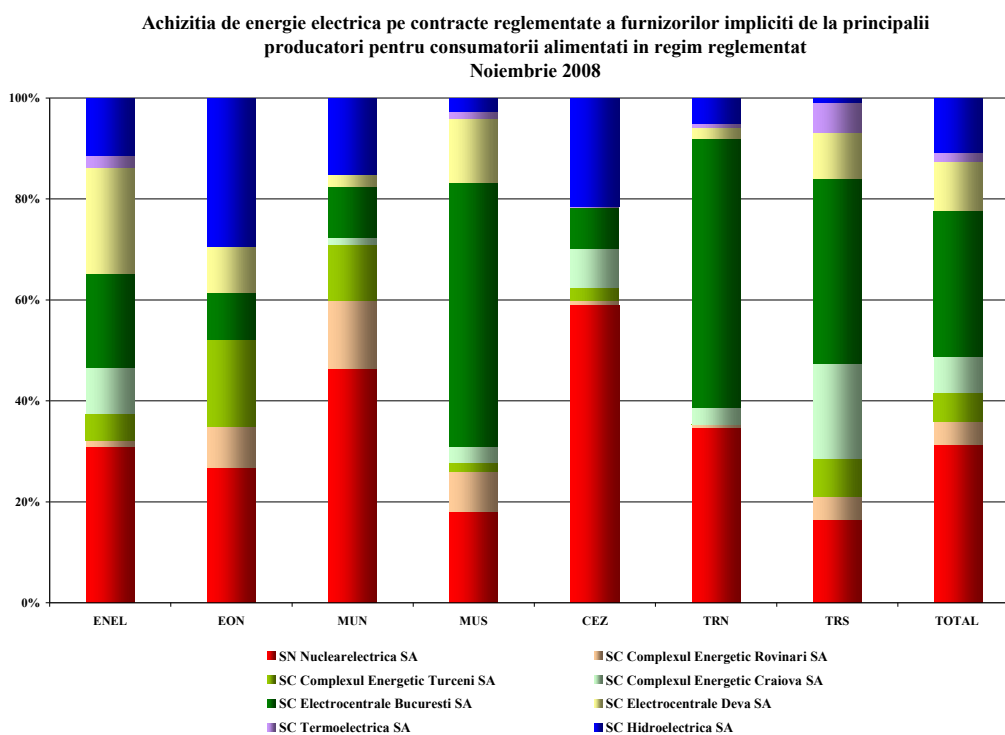
Furnizori implicați

Structura achiziției de energie electrică pe PAN a furnizorilor implicați (realizată înainte de ziua de livrare), pentru alimentarea consumatorilor în regim reglementat, este prezentată în tabelul următor pentru luna noiembrie 2008, comparativ cu noiembrie 2007:

- GWh -

Structură achiziție furnizori implicați pentru segmentul reglementat al PAM	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
contracte reglementate	1947,14	1926,90
contracte negociate	36,55	8,05
tranzacții PCC		-
tranzacții PZU	38,77	57,05

Detalierea achiziției de energie electrică a furnizorilor implicați, pe contractele reglementate încheiate cu principalii producători, în noiembrie 2008, este prezentată în graficul următor:

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor implicați – prelucrare DMP

În mod similar cu datele prezentate pentru segmentul reglementat al PAM, în tabelul următor este prezentată structura achiziției de energie electrică a furnizorilor implicați (realizată înainte de ziua de livrare), corespunzătoare segmentului concurențial al PAM (furnizare de energie electrică la prețuri negociate către consumatorii care au renunțat la alimentarea în regim reglementat), în luna noiembrie 2008, comparativ cu luna similară a anului 2007:

- GWh -

Structură achiziție furnizori implicați pentru segmentul concurențial al PAM	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
import	-	39,88
contracte negociate cu alți furnizori	142,99	163,62
contracte negociate cu producători	38,16	19,20
tranzacții pe PCC	171,65	50,40
tranzacții pe PZU	58,10	87,80

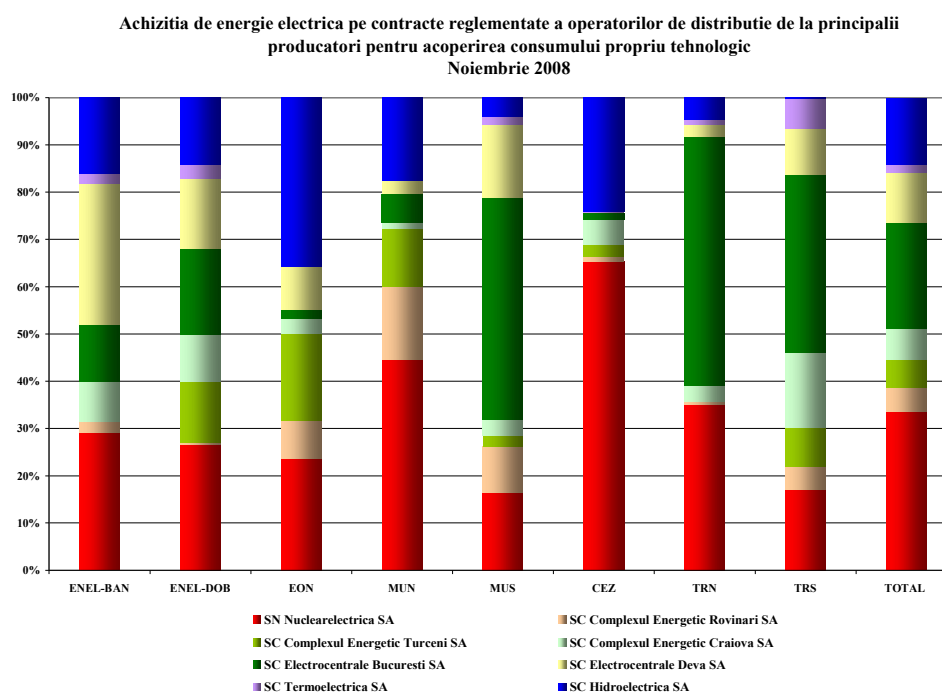
Operatori de distribuție principali

Structura achiziției de energie electrică a operatorilor de distribuție principali (realizată înainte de ziua de livrare), pentru consumul propriu tehnologic al rețelelor de distribuție în luna noiembrie 2008 este prezentată în tabelul următor, comparativ cu luna similară a anului 2007:

- GWh -

Structura achiziție	Noiembrie 2007	Noiembrie 2008
contracte reglementate	662,09	512,80
contracte negociate	19,55	4,44
tranzacții PCC		-
tranzacții PZU	62,02	146,26

Detalierea achiziției de energie electrică a operatorilor de distribuție principali, pe contractele reglementate încheiate cu principalii producători, în noiembrie 2008, este prezentată în graficul următor:

Sursa: Raportările lunare ale operatorilor de distribuție principali – prelucrare DMP

6. Indicatori de concentrare pentru piața angro de energie electrică și componentele acesteia

În conformitate cu teoria economică și documentele UE se definesc următorii indicatori de concentrare:

- HHI, Indexul Herfindahl - Hirschman = suma pătratelor cotelor de piață (%)

Semnificația valorilor indicatorului este:

HHI < 1000	pieță neconcentrată;
1000 < HHI < 1800	concentrare moderată a puterii de piață;
HHI > 1800	concentrare ridicată a puterii de piață.

- C3 = suma cotelor de piață ale celor mai mari trei participanți

Semnificația valorilor indicatorului este:

40 % < C3 < 70%	concentrare moderată a puterii de piață;
C3 > 70%	concentrare ridicată a puterii de piață.

Acești indicatori pot fi calculați pentru întreaga piață (de energie electrică, de servicii tehnologice de sistem - STS) sau pentru componente ale acesteia, pe care concurența se manifestă direct.

Indicatori de concentrare și cote de piață ale producătorilor de energie electrică

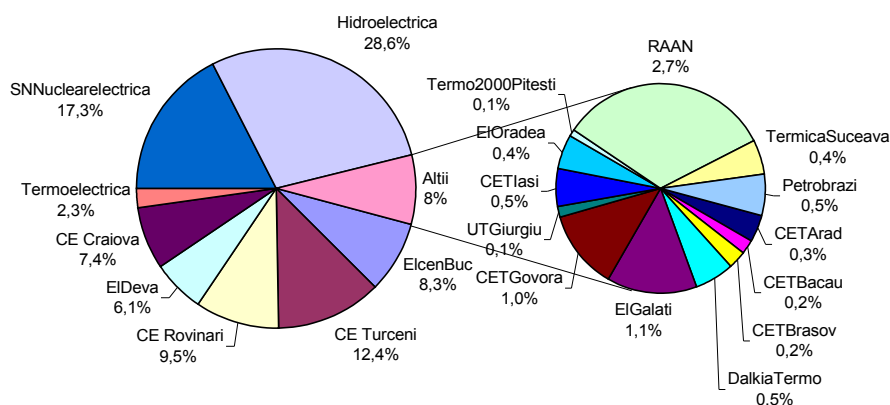
Structura pieței la nivelul producerii oferă o bază inițială pentru aprecierile privind gradul de competitivitate posibil pe piața energiei electrice.

În tabelul următor sunt prezentați indicatorii de concentrare la nivelul de producere a energiei electrice pentru luna noiembrie 2008, calculați pe baza energiei electrice livrate în rețele de către producătorii cu unități dispecerizabile:

Indicator	C1	C3	HHI
Valoare	19%	53%	1289

Cotele de piață ale producătorilor de energie electrică realizate pe ansamblul componentelor pieței angro de energie electrică în primele 11 luni ale anului 2008 sunt prezentate în figura următoare, fiind stabilite în funcție de energia electrică livrată în rețele.

Cote de participare la energia electrica livrata in retele ale producatorilor cu unitati dispecerizabile - ianuarie - noiembrie 2008

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare DMP

O componentă a pieței angro de energie electrică pe care se manifestă direct concurența între producători este piața de echilibrare. Valorile indicatorilor de concentrare la nivelul acestei piețe în luna noiembrie 2008, determinați pe baza energiei efectiv livrate, pentru fiecare din cele 3 tipuri de reglaje definite în Codul Comercial sunt prezentate în tabelul următor:

Indicatori de structura/concentrare a pietei de echilibrare - NOIEMBRIE 2008 -	Reglaje					
	Secundar		Tertiar rapid		Tertiar lent	
	crestere	scadere	crestere	scadere	crestere	scadere
C1 (%)	70	68	55	32	26	26
C3 (%)	70	68	78	86	66	67
HHI	5178	4969	3490	2527	2053	1886

Competiția între producători se manifestă și în ceea ce privește asigurarea rezervelor (STS) necesare pentru conducerea în siguranță a sistemului energetic. Din cauza capacităților diferite ale producătorilor de a asigura diferitele tipuri de servicii, competiția liberă între aceștia nu poate fi echilibrată; ca urmare, s-a considerat necesară acoperirea cu cantități și prețuri reglementate a unei importante cote din această piață.

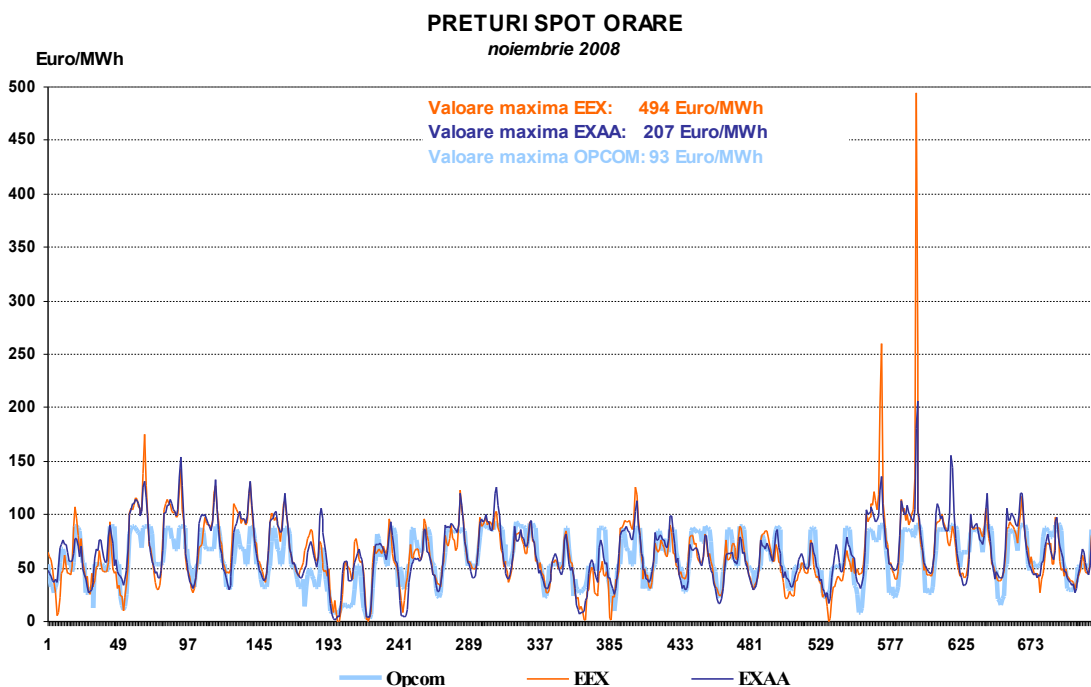
Relația dintre componenta reglementată și cea concurențială a pieței serviciilor tehnologice de sistem, respectiv principalii indicatori de concentrare pe fiecare segment al acestei piețe (reglaj secundar, terțiar rapid, terțiar lent, piață de capacități), sunt prezentați în tabelul următor:

Indicatori de concentrare pe piața STS		Rezerva reglaj secundar	Rezerva terțiara rapidă	Rezerva terțiara lentă	Rezerva de capacitate
componenta reglementata	Cantitate contractata (h*MW)	262700	569700	181889	-
	C1 (%)	85,5	83,8	78,3	-
	C3 (%)	97,9	92,2	100	-
componenta concurentiala	Cantitate contractata (h*MW)	0	0	26270	460080
	C1 (%)	0	0	56,6	72,6
	C3 (%)	0	0	100	100
	HHI	0	0	5087	5650

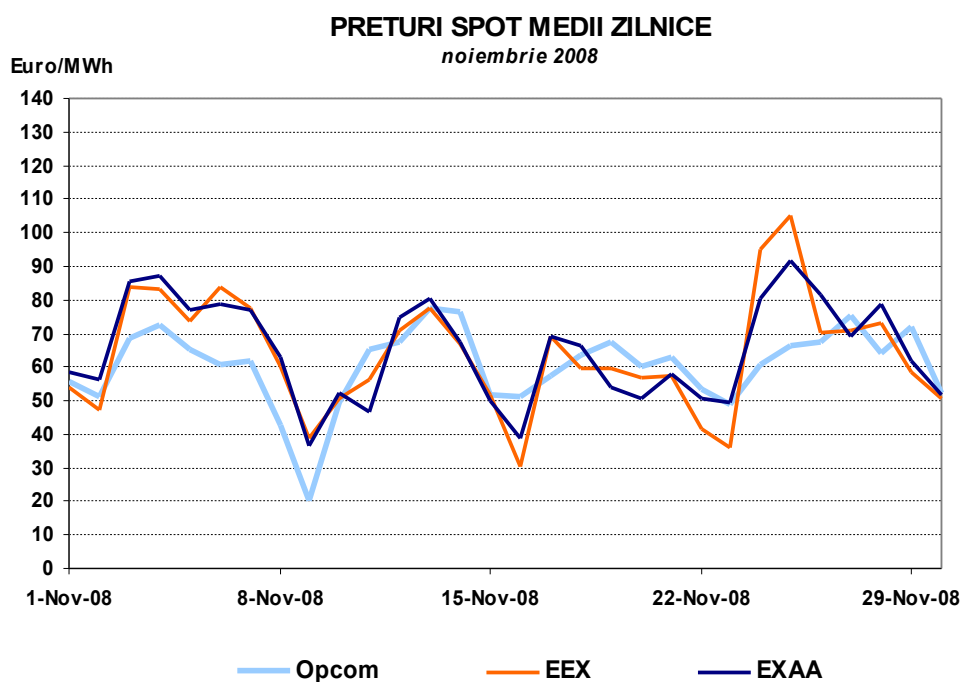
7. Evoluția prețurilor stabilite pe piața angro

S.C. Opcom S.A. administrează piața de energie electrică pentru ziua următoare, prețul de închidere stabilit aici constituind o referință pentru prețurile stabilite prin contracte bilaterale. În figurile următoare este prezentată evoluția prețurilor orare pe PZU în noiembrie 2008, respectiv evoluția prețurilor medii zilnice, comparativ cu evoluțiile prețurilor similare stabilite la bursele EEX și EXAA.

Pentru a putea fi comparat cu prețul stabilit de bursele europene, prețul de închidere înregistrat la S.C. Opcom S.A. este exprimat în Euro, luându-se în considerare cursurile de schimb zilnice Euro/leu comunicate de BNR.

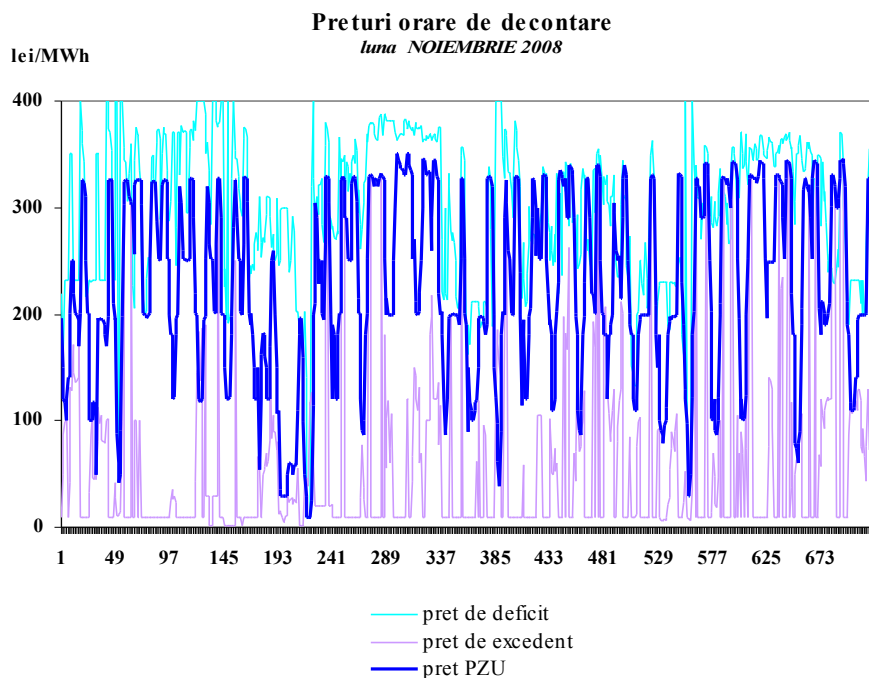
Sursa: Raportările zilnice ale S.C. OPCOM S.A. și informațiile publicate de EXAA și EEX – prelucrare DMP

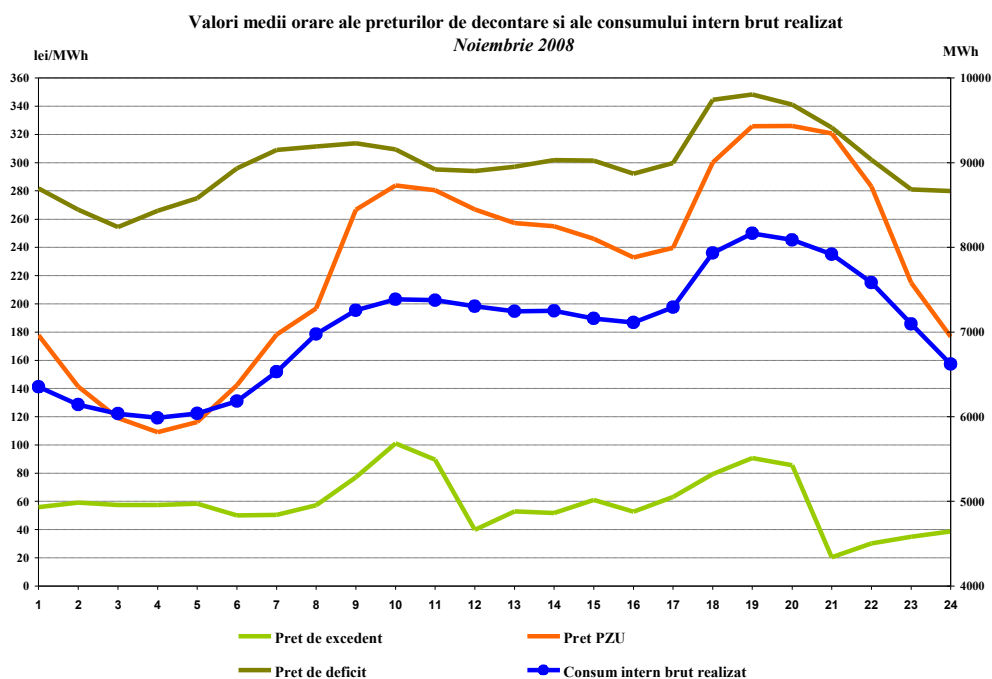
Sursa: Raportările zilnice ale S.C. OPCOM S.A. și informațiile publicate de EXAA și EEX – prelucrare DMP

Pentru acoperirea diferențelor dintre valorile planificate/contractate ale consumului și respectiv producției și valorile acestora apărute în timp real, operatorul de sistem (C.N. Transelectrica S.A.) operează piața de echilibrare, cumpărând sau “vânzând” energie în ordinea prețurilor determinate de ofertele producătorilor dispeschizabili. Participanții care determină dezechilibrele, organizați în PRE-uri (părți responsabile cu echilibrarea) suportă financiar contravaloarea acestor dezechilibre, plătind pentru deficitul de energie prețul rezultat din ofertele la creștere acceptate pe piața de echilibrare, respectiv primind pentru excedentul de energie prețul rezultat din ofertele la scădere acceptate de operatorul de sistem.

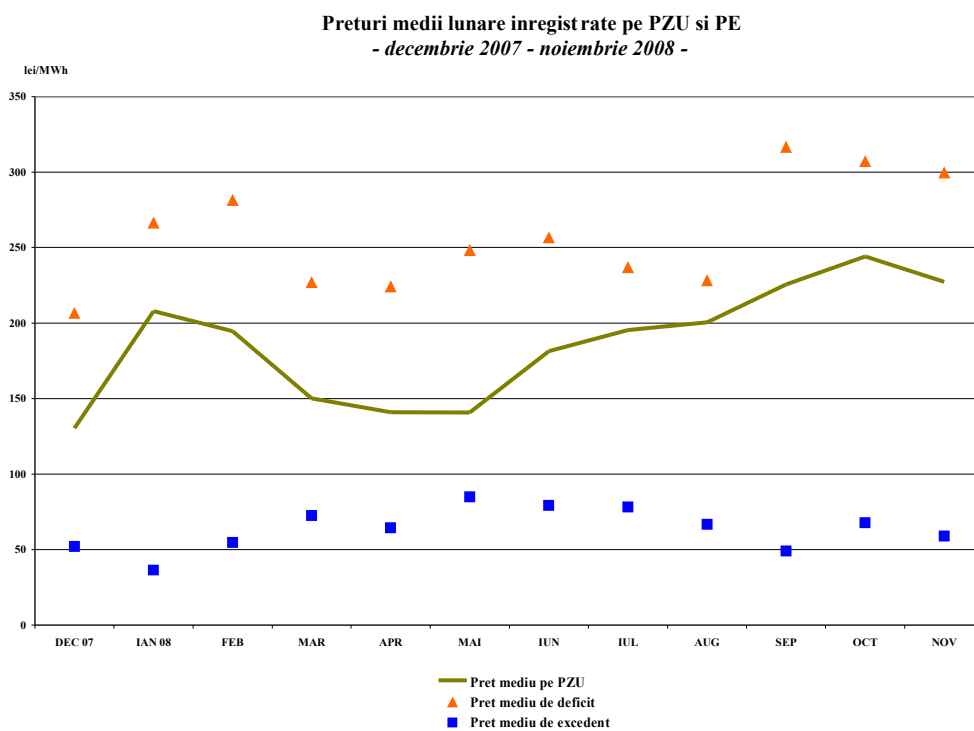
Reprezentarea alăturată a prețurilor de decontare (PIP pe PZU, prețul de deficit și cel de excedent de energie rezultate din operarea PE) oferă imaginea de ansamblu a funcționării corelate a acestor piețe. Prețurile de decontare sunt prezentate în valori orare (primul grafic), valori medii pe intervale orare comparativ cu consumul intern (al doilea grafic), precum și în valori medii lunare (ultimul grafic).

Sursa: Raportările zilnice/lunare ale S.C. OPCOM S.A.– prelucrare DMP

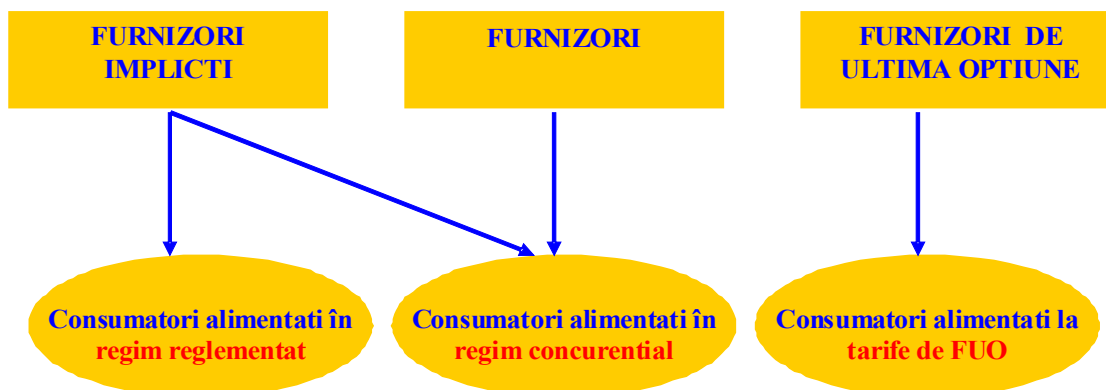
Sursa: Raportările lunare ale S.C. OPCOM S.A. și C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Sursa: Raportările zilnice/lunare ale S.C. OPCOM S.A. – prelucrare DMP

III. PIAȚA CU AMĂNUNTUL DE ENERGIE ELECTRICĂ

1. Structura schematică a pieței cu amănuntul

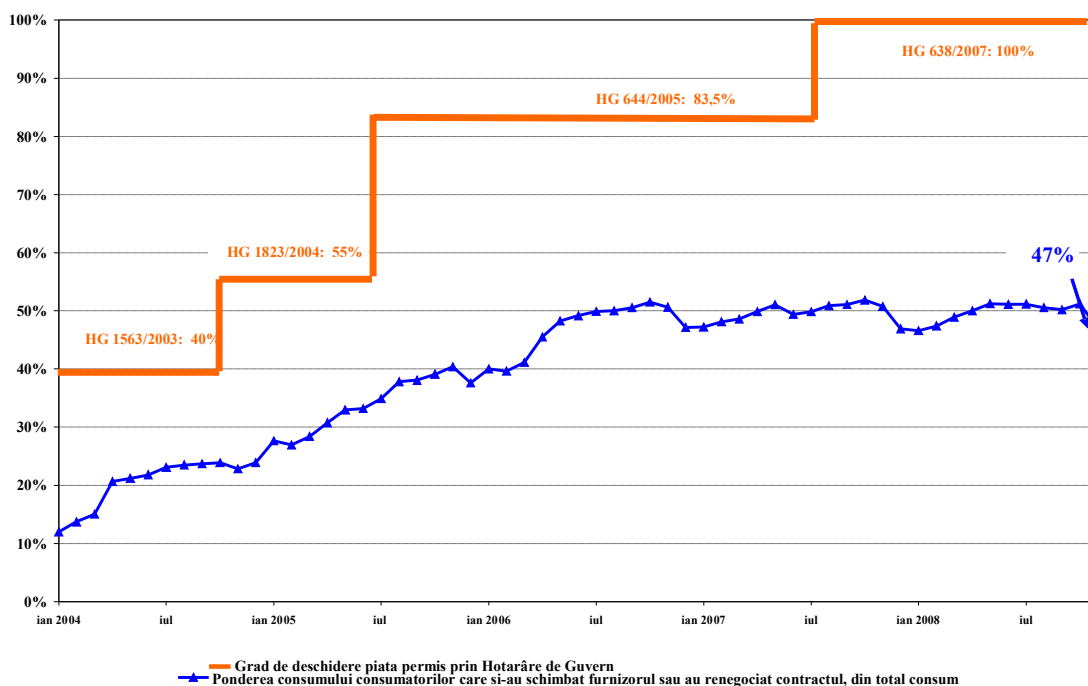
2. Etapele parcurse în procesul de deschidere a pieței de energie electrică

Hotarâre de Guvern	Grad de deschidere %	Plafon consum anual GWh/an
Nr. 122/2000, publicată în M.O. 77/21.02.2000	10	100
Nr. 982/2000, publicată în M.O. 529/27.10.2000	15	100
Nr. 1272/2001, publicată în M.O. 832/21.12.2001	25	40
Nr. 48/2002, publicată în M.O. 71/31.01.2002	33	40
Nr. 1563/2003, publicată în M.O. 22/12.01.2004	40	20
Nr. 1823/2004, publicată în M.O. 1062/16.11.2004	55	1
Nr. 644/2005, publicată în M.O. 684/29.07.2005	83,5	-
Nr. 638/2007, publicată în M.O. 427/27.06.2007	100	-

3. Gradul de deschidere a pieței de energie electrică

În perioada ianuarie 2004 - noiembrie 2008, consumul consumatorilor care și-au schimbat furnizorul sau și-au negociat contractele cu furnizorii implicați care îi alimentau, raportat la consumul total, a evoluat conform figurii alăturate. Valorile precizate sunt valori cumulate de la începutul procesului de deschidere a pieței și sunt prezentate lunar.

Evoluția gradului de deschidere a pieței de energie electrică în perioada ianuarie 2004 - noiembrie 2008

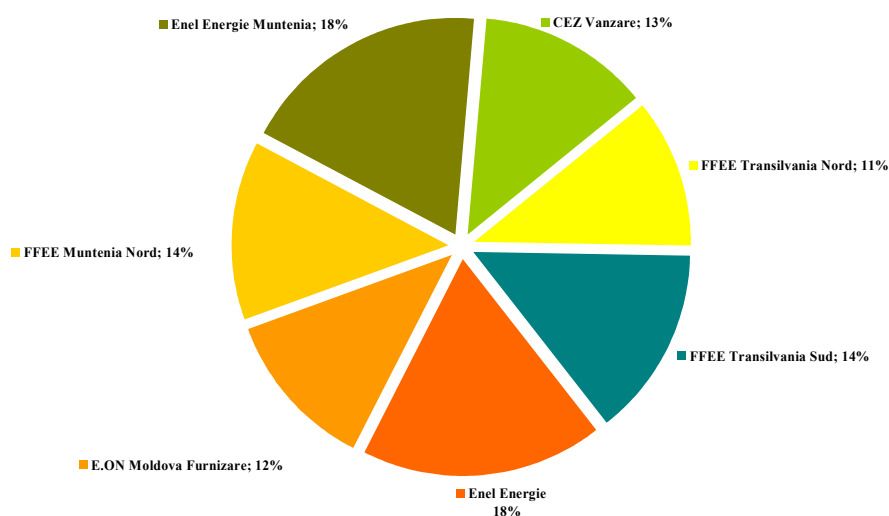
Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor consumatorilor finali – prelucrare DMP

4. Cote de piață ale furnizorilor de energie electrică

În următoarele două grafice sunt prezentate cotele de piață ale furnizorilor de energie electrică pe piața cu amănuntul, determinate:

- pentru furnizorii implicați – în funcție de energia electrică furnizată consumatorilor în regim reglementat;

Cotele de piața ale furnizorilor implicați pe piața reglementată - ianuarie - noiembrie 2008 -

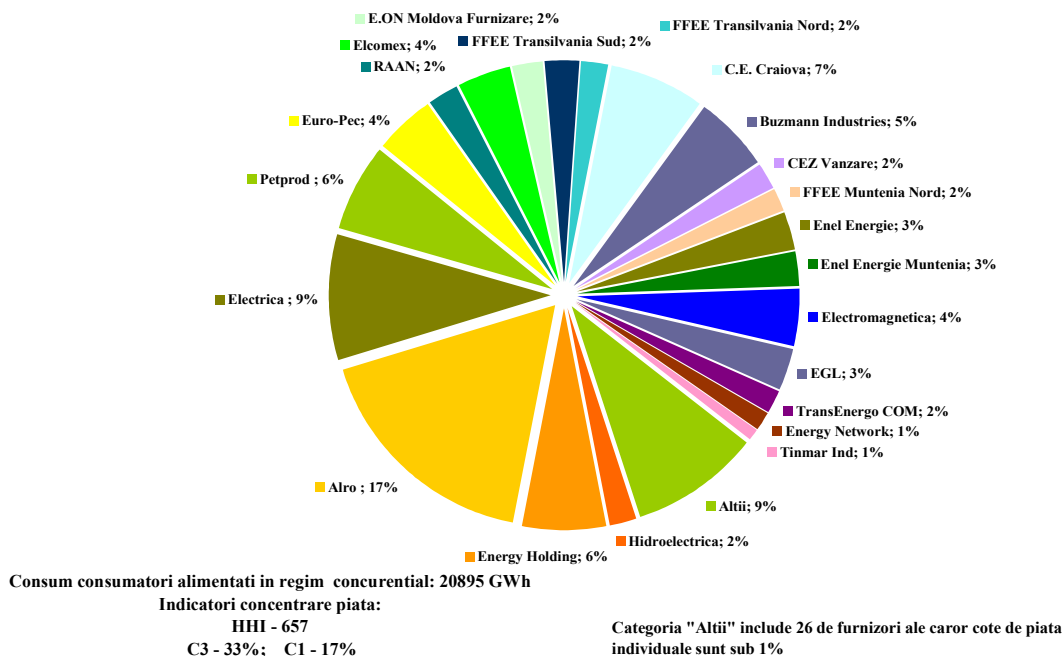

Consum final consumatori alimentati in regim reglementat : 21264 GWh

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor implicați – prelucrare DMP

- b) pentru toți furnizorii, inclusiv cei implicați, cu activitate pe segmentul concurențial al PAM – în funcție de energia electrică furnizată consumatorilor care și-au schimbat furnizorul sau și-au negociat contractul.

Cote de piața ale furnizorilor pe piața concurențială
- ianuarie - noiembrie 2008 -

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare DMP

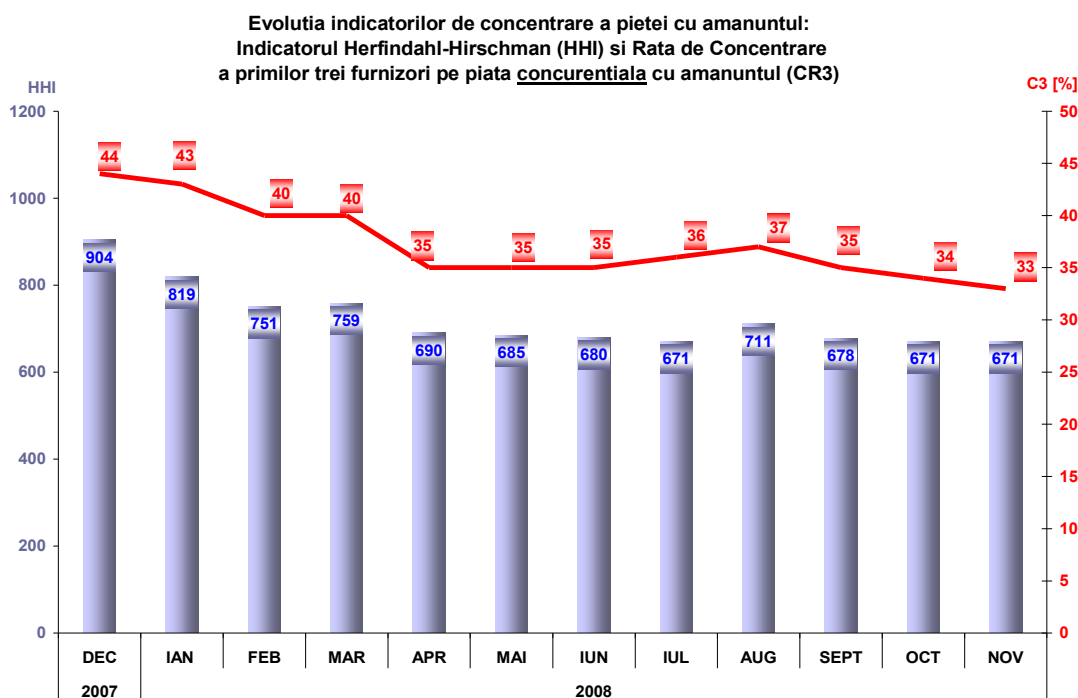
Energia furnizată pe baza căreia se stabilește cota de piață a fiecărui furnizor include și autoconsumul furnizorului (de exemplu, în cazul unui consumator care deține și licența de furnizare și care a decis să-și achiziționeze energia de pe piața angro, în calitate de furnizor concurențial).

Cuantificarea activității desfășurate în cadrul segmentului concurențial al PAM, comparativ cu cea de pe PAN, de către furnizori, se poate realiza prin determinarea ponderii vânzărilor la consumatorii finali în totalul tranzacțiilor de vânzare. Astfel, tabelul următor cuprinde numărul furnizorilor ce activează pe PAM, structurați în funcție de dimensiunea activității desfășurate pe această piață, în luna noiembrie 2008.

Numărul furnizorilor	Ponderea vânzărilor la consumatorii finali din totalul tranzacțiilor de vânzare			
	100%	75% - 100%	50% - 75%	<50%
Concurențiali	4	8	9	12
Impliciți	5	1	0	1

5. Indicatori de concentrare pentru piața concurențială cu amănuntul de energie electrică

Evoluția lunară a indicatorilor de concentrare (C3, HHI) determinați pe ansamblul PAM concurențiale este ilustrată în figura următoare:

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare DMP

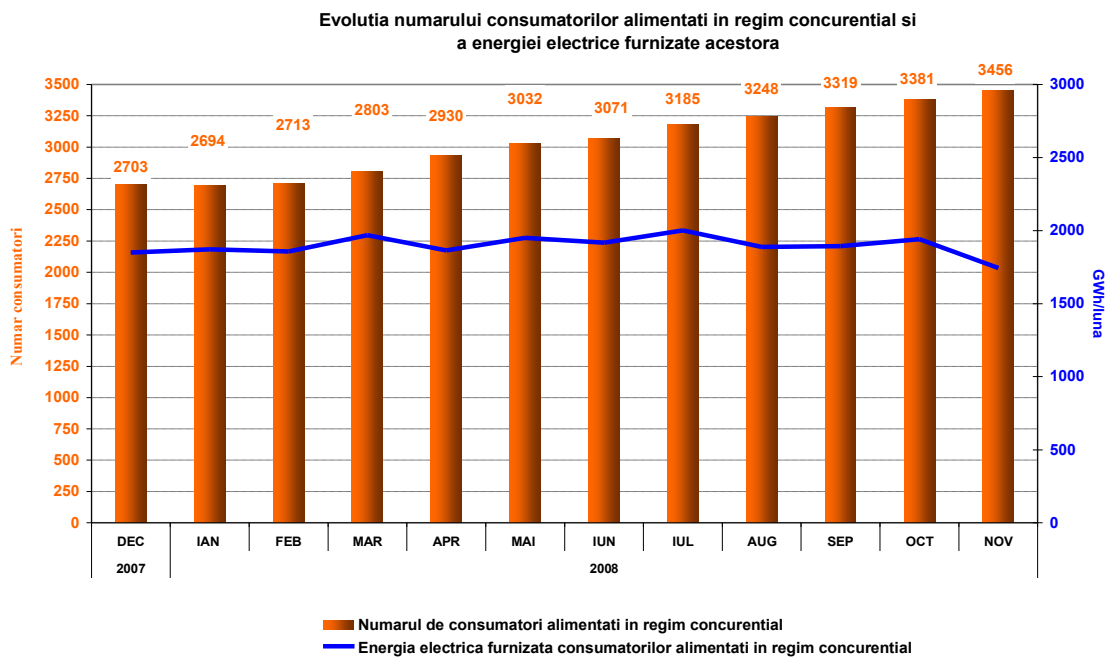
În tabelul următor sunt prezentate valorile indicatorilor de structură a componentei concurențiale a PAM și numărul furnizorilor activi în luna noiembrie 2008, calculați pentru fiecare categorie de consum definită de Directiva 377/90:

Indicatori - noiembrie 2008	Categorie consumator							Total PAM conc
	IA	IB	IC	ID	IE	IF	Altii	
C1 - % -	38	36	19	15	13	34	32	18
C3 - % -	76	63	43	33	38	66	59	33
HHI	2662	1804	886	689	747	1967	1642	671
NR. FURNIZORI	9	28	35	38	23	10	13	45
nr. furnizori impliciti	5	7	7	7	6	2	1	7
nr. furnizori concurențiali	4	20	25	28	16	8	8	33
nr. producatori	0	1	3	3	1	0	4	5

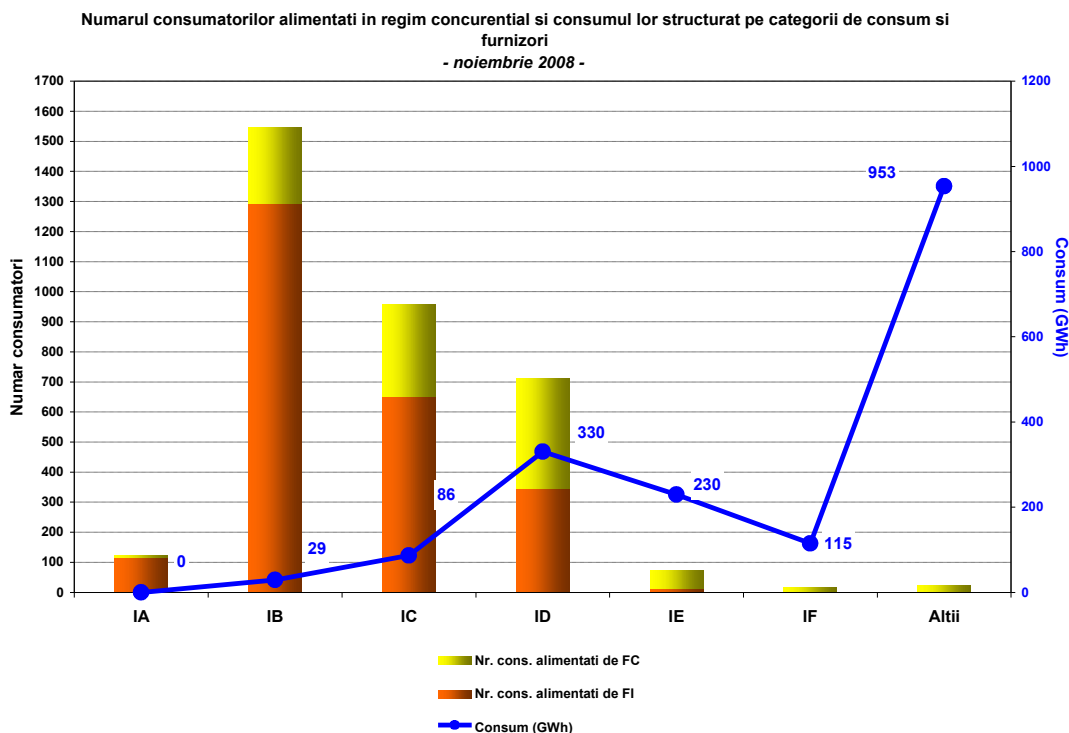
6. Evoluția numărului de consumatori și a energiei aferente acestora

Numărul consumatorilor cărora li se furnizează energie în regim concurențial este prezentat ca valoare cumulată de la începutul procesului de deschidere a pieței, iar pentru luna noiembrie 2008 este structurat pe categorii de consumatori, în conformitate cu prevederile Directivei Europene 377/90. Tabelul următor detaliază intervalele de consum corespunzătoare fiecărei categorii în parte:

Categoriile consumatori necasnici	Consum anual cuprins in intervalul (MWh):	
Banda - IA		<20
Banda - IB	20	<500
Banda - IC	500	<2000
Banda - ID	2000	<20000
Banda - IE	20000	<70000
Banda - IF	70000	<=150000
Altii	>150000	

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor concurențiali – prelucrare DMP

Sursa: Raportările lunare ale furnizorilor – prelucrare DMP

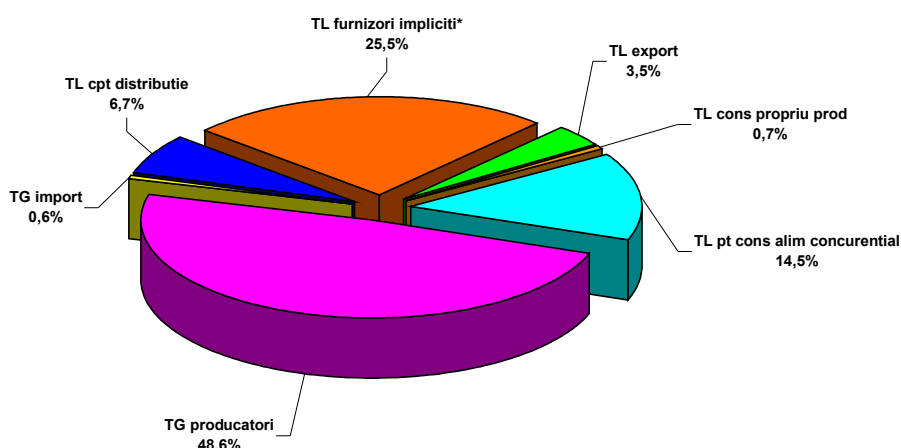
IV. OPERATORUL DE TRANSPORT ȘI SISTEM C.N. TRANSELECTRICA S.A.

C.N. Transelectrica S.A. efectuează serviciul de transport, pentru care percepe tarife de transport reglementate, care au două componente:

- componenta de introducere în rețea (TG), destinată orientării echilibrate a noilor unități de producere;
- componenta de extracție din rețea (TL), destinată poziționării echilibrate pe teritoriul țării a consumatorilor.

În figura următoare este prezentată structura veniturilor C.N. Transelectrica S.A. din servicii de transport, care reflectă structura clienților C.N. Transelectrica S.A. pentru acest serviciu în noiembrie 2008.

Structura veniturilor CN Transelectrica SA din serviciile de transport
- noiembrie 2008 -

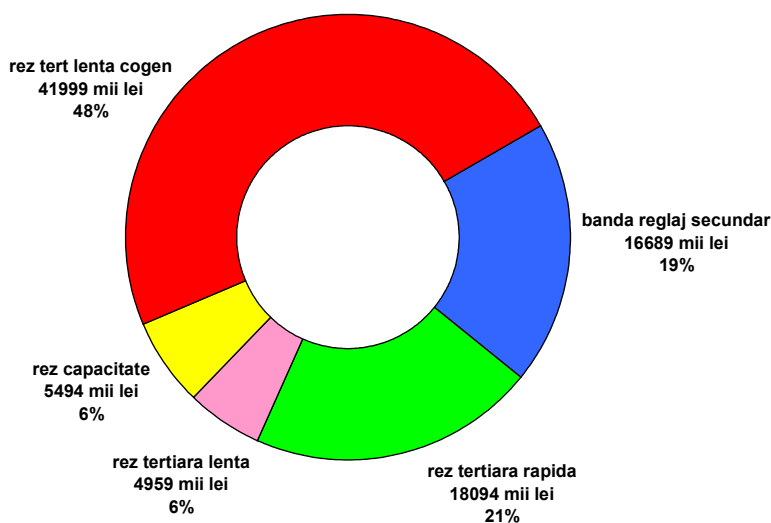
* aferent tuturor activitatilor acestora, precum si sumele corespunzatoare acoperirii CPT ale unuia dintre operatorii de distributie

Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

Pentru realizarea funcției de operator de sistem, C.N. Transelectrica S.A. prevede și contractează rezerve (servicii de sistem tehnologice) de la participanții calificați, pe care le utilizează prin integrarea în piața de echilibrare. Acestea sunt: rezerva (banda) de reglaj secundar, rezerva de reglaj terțiar rapid, rezerva de reglaj terțiar rapid și rezerva terțiară lentă de cogenerare. Începând cu luna iulie 2007 au intrat în vigoare regulile privind stabilirea dimensiunii, selectarea furnizorilor și utilizarea de către OTS a unui nou tip de rezervă, și anume rezerva de capacitate.

Structura costurilor cu achiziția serviciilor tehnologice de sistem suportate de C.N. Transelectrica S.A. în luna noiembrie 2008 se prezintă în graficul următor. Pentru acoperirea acestor costuri corespunzătoare contractelor pentru asigurarea serviciilor de sistem tehnologice precum și pentru acoperirea costurilor proprii de operare, OTS aplică tariful reglementat pentru servicii de sistem.

Structura costurilor CN Transelectrica SA cu achiziția de STS de la producătorii calificați
- noiembrie 2008 -

Sursa: Raportările lunare ale C.N. TRANSELECTRICA S.A. – prelucrare DMP

V. EVOLUȚIA REGULILOR PIEȚEI ÎN LUNA NOIEMBRIE 2008

- În luna noiembrie a fost emis Ordinul ANRE nr. 124/2008, privind modalitățile de plată pe PE și pentru dezechilibrele PRE, prin care se reglementează modul în care plățile se pot face mai rapid, cu regularizarea diferențelor odată cu realizarea decontării finale.
- Au fost aprobate prețuri pentru energia electrică și termică produse de SC CET Iași SA, SC UT Giurgiu SA, SC Electrocentrale Deva SA, SC Termoficare 2000 Pitești SA.
- Au fost emise decizii pentru calificarea configurațiilor de producție prioritară de energie electrică prin cogenerare.
- În luna noiembrie 2008 nu au fost emise reglementări cu impact asupra funcționării pieței cu amănuntul de energie electrică.

VI. EXPLICAȚII ȘI PRESCURTĂRI

1. Explicații

- **Energia electrică livrată în rețele** include și consumul propriu al autoproducătorilor RAAN și SNP Petrom, precum și energia electrică vândută direct de către producătorii monitorizați unor consumatori racordați la instalațiile centralelor sau consumată de ei înșiși la alte locuri de consum
- **Autoconsumul producătorilor** – în graficul aferent structurii veniturilor C.N. Transelectrica S.A., se referă exclusiv la consumul producătorilor la alte locuri decât locația centralelor.
- **Consumul intern** reprezintă energia asigurată de agenții economici participanți la piața angro și determinată ca *Energie livrată + Import – Export*, în care *Energia livrată* are semnificația precizată mai sus.
- **Achiziția totală a furnizorilor implicați și a operatorilor de distribuție** reprezintă energia electrică achiziționată pentru alimentarea în regim reglementat a consumatorilor și pentru acoperirea consumului propriu tehnologic în rețelele de distribuție.
- **Consumul consumatorilor alimentați în regim reglementat** include consumul consumatorilor alimentați de furnizorii implicați la tarif reglementat.

- **Consumul consumatorilor alimentați în regim concurențial** se referă la consumul consumatorilor alimentați de furnizori la preț negociat.
- **Consumul de combustibil** prezentat corespunde atât producerii de energie electrică, cât și producerii de energie termică în centralele producătorilor monitorizați.

2. Prescurtări

- DMP – Direcția Monitorizare Piață
- EEX – European Energy Exchange – Leipzig, Germania, www.eex.de
- EXAA – Energy Exchange Austria, www.exaa.at
- PAN – Piața angro de energie electrică
- PAM – Piața cu amănuntul de energie electrică
- PCC – Piețe centralizate de contracte
- PZU – Piața pentru Ziua Următoare
- PE – Piața de Echilibrare
- PIP – preț de închidere a PZU
- PRE – Parte Responsabilă cu Echilibrarea
- TG – componenta de injecție a tarifului de transport
- TL – componenta de extracție a tarifului de transport